

VEJLEDEREN

2 MAJ/JUNI 2022

Tør du smage rødbeden

Meningsfulde fællesskaber
får udsatte unge til at over-
komme modstand. Og mod
til at smage på det ukendte.

TEKST //

KARINA MEINECKE

FORMAND FOR DANMARKS VEJLEDERFORENING

Planer for fremtiden skal skrives med blyant...

Vi var fulde af forventning. En helt almindelig hverdagsaften, og så alligevel ikke. For hvornår har vi nogensinde set et teaterstykke om vejledning og karriere på et rigtigt teater? Vi havde ikke. Rie Thomsen har netop udgivet bogen *Karriere*, som er en del af serien *Tænkepauser*. Og i den forbindelse var hun, sammen med Johannes Lilleøre og Sebastian Dorset på turné i landets tre største byer, med en monolog over bogen og et efterfølgende interview.

Planer for fremtiden skal skrives med blyant, og vi må sørge for at have et viskelæder i nærheden (Krumboltz), var et af de citater, som vi efterfølgende talte om. For det er ganske sandt og relevant at have med i vejledningen. At vi ikke kan lave en plan som helt unge og så bare regne med at den kan følges resten af livet. Samtidigt er det heller ikke hensigtsmæssigt. Vores horisont udvides, vi bliver klogere på os selv, arbejdsmarkedet forandres og der kan ske uforudsete ting, der vender op og ned på det hele. Så noget af det vi skal slå fast i vejledningen er, at vi ikke vælger uddannelse- og jobvej for resten af livet. Noget nogle

>> For hvad er karriere? Er det en lineær opadstigende proces? Eller vores bevægelse gennem uddannelse og arbejde, med snørklede veje, nye udfordringer...

unge føler at de skal. Og her skal vi hjælpe de unge, med at se tingene i et andet perspektiv, og få ro på.

Vi talte også om begrebet karriere. For hvad er karriere? Er det en lineær opadstigende proces? Eller vores bevægelse gennem uddannelse og arbejde, med snørklede veje, nye udfordringer, måske et skift der gør

at man tager et par skridt tilbage, fordi det giver mening på et givent tidspunkt? Og kan man have flere karrierer i sit arbejdsliv? Hvad synes du? Personligt tænker jeg, at vores arbejdsliv ikke ser ud i dag, som det gjorde for en typisk ansat for 50 år siden. Vi føler os ikke så bundet til et sted og har nok også flere muligheder for at skifte spor. Jeg kan varmt anbefale bogen. Den er kort og præcis, er relevant for alle områder af vejledning og giver masser af stof til refleksion

og gode snakke om karriere. En idé kunne være at man i teamet læser den og derefter bruger et møde på at tale om bogens pointer, set i forhold til egen praksis.

Rigtig god læselyst!

VEJLEDEREN #1

Maj 2022

UDGIVER

Danmarks Vejlederforening
www.vejlederen.org

FORMAND

Karina Meinecke
formand@danmarksvejlederforening.dk
Tlf. 29250472

REDAKTION

Torben Elsig-Pedersen (ansv.)
Magasinhuset. www.magasinhuset.dk
redaktionen@magasinhuset.dk
Tlf. 40945740

BLADUDVALG

Helene Valgreen (formand)
Christina Rath
Karina Meinecke
Charlotte Knagh Trojahn
Dorte Berndt

SKRIBENTER

Kirsten Steffensen
Bo Klindt Poulsen
Christina Rath
Rie Thomsen
Randi Skovhus
Rita Buhl
Karina Meinecke
Torben Elsig-Pedersen

ABONNEMENT

Marie Nordskov Nielsen
marie.nordskov.nielsen@sol.dk
Tlf. 22834072

ANNONCER

AC Annoncer,
Allan Christensen
Tlf. 21725939
ac@ac-annoncer.dk

LAYOUT

Peder Lund

WEB

Stine Valgreen
stine@danmarksvejlederforening.dk

UDGIVELSER

#1: 1. marts 2022
#2: 16. maj 2022
#3: 26. september 2022
#4: 1. december 2022

Deadline ca. tre uger før udgivelse.

TRYK

PE Offset A/S
ISSN-nr.: 1604-584X

FORSIDEILLUSTRATION:

Sidse Elsig

04

SIDEN SIDST //

Nyt om uddannelse, job og vejledning

08

EUK KONFERENCE //

Effekterne skal frem i lyset

09

5 SKARPE //

Giver vejledningen pengene igen?

12

RØDBEDEN I RØDVRE //

Vejledning i meningsfulde fællesskaber

16

LANDSBYEFFEKT //

Tættere relationer på små uddannelser

20

PROFILEN //

Mette har hunden med på arbejde

24

KLUMMEN //

Den politiske vejledning

28

3XR //

En kærkommen tænkepause

30

EFTERTANKEN //

Jeg vandede de andres planter, men glemte min egen

>> ANDELEN AF ELEVER, DER OPLEVER EN HØJ GRAD AF UTILSTRÆKKELIGHED, USIKKERHED OG MANGLENDE TRO PÅ EGNE EVNER, ER STÆRKT STIGENDE OG EFTERHÅNDEN DET, DER FYLDER MEST I MINE VEJLEDNINGSSAMTALER.

**SINE CHRISTENSEN,
STUDIEVEJLEDER I EN
KRONIK I POLITIKEN.**

09

Vi har ikke rigtig egentlige effektstudier vedrørende den vejledning, som sker uden for beskæftigelsesområdet. Det er en udfordring, mener forskningsdirektør Torben Tranæs.

20

På pædagoguddannelsen i Esbjerg har studievejleder Mette Sand en ekstra medhjælper i hunden Fjola. Faktisk kan de studerende også bestille tid hos hunden, når de skal bearbejde eksamensangst.

24

Vejledningen kan ikke i sig selv løse store samfundspolitiske udfordringer. Men vejlederne kan insistere på at blive hørt af det politiske niveau. Læs Bo Klindt Poulsens klumme.

Konkurrencen forsvinder ikke ved at afskaffe kvote 1

Karakterræs kan stresse unge i gymnasiet, men konkurrencen om studiepladser forsvinder ikke, hvis vi afskaffer kvote 1. Seniorforsker ved VIVE Jens-Peter Thomsen peger på, at kvote 1 kan være mindre social skæv end ansøgninger, test og samtaler.

Det er ikke givet, at afskaffelse af karakterkrav vil føre til mindre stress blandt gymnasielever, fastslår Jens-Peter Thomsen, der er uddannelsesforsker med særlig viden om videregående uddannelser.

»Bekymringen er, at høje karakterkrav stresser unge i gymnasiet. Men konkurrencen om de attraktive studiepladser forsvinder ikke af at afskaffe kvote 1. Skifter optagelseskriterierne på universiteterne fra at handle om karakterer til noget andet, skal de unge blot konkurrere på de parametre,« siger Jens-Peter Thomsen.

Det er flere gange blevet foreslået, at studerende ikke skal optages på universitetet på baggrund af deres karakterer. I stedet skal studerende kunne søge optagelse gennem ansøgninger, test og samtaler.

Men det kan reelt stille de unge, hvis forældre har en kort uddannelse, dårligere end de nuværende karakterkrav.

Jens-Peter Thomsen har forsket i kvote 2-ansøgninger på de universitetsuddannelser, som er meget søgte og derfor kræver et højt gennemsnit på kvote 1. Hans forskning viser, at ansøgninger, test og samtaler i bedste fald er lige så socialt skæve som karakterer, og i værste fald vender den skæve ende nedad.

»Unge, hvis forældre har gået på universitetet, har nemmere ved at afkode, hvad der skal til for at klare sig godt i for eksempel en test. De har en hjemmebanefordel. Det har de også ved kvote 1, men her kan den slå mindre igennem.«

For børn af kortuddannede er det nemmere at afkode, hvordan man får gode karakterer, end hvordan man klarer sig godt i en optagelsesprøve, hvor succeskriterierne kan være sværere at gennemskue.

Flere elever får en uddannelsesaftale i hus

Eleverne på erhvervsuddannelserne er i øjeblikket ganske eftertragtet. En opgørelse over nye uddannelsesaftaler i januar i år viser, at flere af NEXTs erhvervsskoleelever lander en uddannelsesaftale med en virksomhed end tidligere.

Således har NEXT i København modtaget 258 uddannelsesaftaler i januar 2022, mens antallet var på knapt 200 uddannelsesaftaler for samme periode i 2021 og 2020.

Det er ikke kun på NEXT, at det går godt med at finde lærepladser til eleverne. Nye tal fra Børne- og Undervisningsministeriet viser, at der i januar 2022 blev indgået 5.204 uddannelsesaftaler, hvilket er flere aftaler end for samme periode i 2020 og 2021, hvor der blev indgået henholdsvis 4.432 og 4.823 uddannelsesaftaler.

På hjemmesiden skriver Børne- og Undervisningsministeriet:

”Den positive udvikling i antallet af uddannelsesaftaler betyder, at der i dag er færre elever på erhvervsuddannelserne, der mangler en læreplads sammenlignet med tidligere år. I januar 2022 var der i alt 6.530 elever, der var aktivt lærepladssøgende. Det tal er 18 procent lavere end januar 2021.”

Mange overvejer at læse til lærer, men dropper tanken igen

10 procent af alle optagne på videregående uddannelser, har inden de søgte optagelse på en videregående uddannelse, overvejet at søge ind på læreruddannelsen. Det viser en ny analyse fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA).

Undersøgelsen dokumenterer, at de studerende, der overvejer, men fravælger læreruddannelsen, har et højere snit fra gymnasiet end dem, der ender med at vælge læreruddannelsen. De studerende, der har overvejet læreruddannelsen, har et karaktersnit på 7,4, mens de lærerstuderes snit ligger på 6,8.

Når de unge alligevel dropper tanken om en læreruddannelse, hænger det sammen med at arbejdsvilkår og studiekultur demotiverer dem.

Noget handler om, at de studerende forestiller sig, at de fremtidige vilkår i jobbet som lærer ikke er tiltrækkende – der peges på for lav løn, højt arbejdspress og en oplevelse af manglende muligheder for at gøre karriere på den lange bane.

Og mange, især de fagligt stærke studerende, peger også på, at de ikke har lyst til at starte på læreruddannelsen, fordi de forestiller sig, at den er for fagligt uambitiøs.

Hvis vi ønsker at motivere flere unge til at søge ind på læreruddannelsen, er det vigtigt at adressere de unges bekymringer, fx ved at sætte mere fokus på fagligheden både på uddannelsen og i lærerprofessionen, pointer Bjarke Tarpgaard Hartkopf, der er områdechef i EVA.

Nyt tiltag skal tiltrække flere sygeplejersker

Ringkøbing-Skjern Kommune går helt nye veje for at tiltrække flere sygeplejersker og opretter nye stillinger, som skal skabe større interesse for faget.

Problemet er kendt i mange kommuner allerede; Der mangler sygeplejersker i kommunerne. Det gør der også i Ringkøbing-Skjern Kommune. Samtidig ser man et fald i antallet af ansøgere til uddannelsen. De studerende, som bliver optaget på studiet, har gennem årene fået større behov for og ønske om tættere tilknytning til praksis og støtte under uddannelsen, så der er udfordringer i horisonten.

En vej til løsningen har været at oprette nye stillinger, som skal øge interessen for faget.

Der bliver i første omgang oprettet fem introduktionsstillinger, som giver medarbejderne mulighed for at snuse til faget, før han eller hun søger ind på uddannelsen. Stillingerne er tænkt til nogen, der holder sabbatår og som gerne vil vide mere om sygeplejerske-faget. I en introduktionsstilling bliver man ansat i minimum seks måneder, man får en mentor og et fagligt forløb, man skal igennem. Stillingerne bliver på ca. 30 timer om ugen, så der også er plads til, at man eventuelt kan læse op på de fag, man måske mangler for at komme ind på studiet.

Derudover oprettes der nu fem uddannelsesstillinger målrettet dem, der allerede har søgt ind på sygeplejerskestudiet. Timetallet bliver tilpasset, så de kan passe studiet, men også have et fagligt relevant studiejob. Jobbet giver dem tilknytning til praksis og de får en mentor.

Til efteråret bliver der oprettet en tredje stillingstype for de sosu-assisterter, som gerne vil læse videre til sygeplejerske. De kan beholde deres sosu-job på deltid, mens de læser videre.

Det er netop blevet muligt at læse sygeplejerske-uddannelsen online. Dermed kan man blive boende i Ringkøbing-Skjern Kommune, passe sit job der og samtidig deltage i undervisningen.

Nyt samarbejde skal vække unges interesse for grønne job og uddannelser. Esbjerg Havn, Nicon Industries og Maersk Training vil øge de unges kendskab og interesse for de job- og uddannelsesmuligheder, der er forbundet med aktiviteterne på Esbjerg Havn. Målet er at tiltrække arbejdskraft til den grønne omstilling. De første 25 unge var i april på rundtur på Esbjerg Havn som en del af initiativet Esbjerg Havn Academy by Green Skills.

Sprog, smørrebrød og arbejdskultur

At begynde en tilværelse i et nyt land kan være en stor udfordring. Især det at lære et nyt sprog sker ikke over natten. Det er en langsom proces, hvor det ikke er nok at lære sproget i teorien. Det skal også øves og bruges i praksis, før det føles naturligt.

En af måderne til at opnå dette er, at være en del af det lokale arbejdsmarked. Men når man stammer fra et andet land, så er det ikke altid lige let at finde fodfæste her. Derfor har Tradium arbejdet sammen med kommunerne Randers og Norddjurs, omkring forskellige uddannelsesforløb målrettet flygtninge og indvandre. Her tager de kurser, som kan hjælpe dem til at få job inden for byggebranchen, rengøring eller i storkøkkener samt andre erhvervsfag. På samme tid får de også trænet deres sproglige færdigheder.

På Tradium Ring Djursland i Kolind, har underviserne netop afviklet et kursushold, der har bestået af deltagere med få dansksproglige kompetencer. Kursusforløbet er lavet i samarbejde med henholdsvis jobcentret og sprogskolen i Norddjurs Kommune, hvilket betyder at deltagerne har skulle til egne sig færdigheder, der kan bruges på arbejdsmarkedet på samme tid med, at de også har modtaget danskundervisning. Ved Tradiums hotel, køkken og restaurantafdeling i Randers har underviserne haft et helt særligt hold kursister gennem køkkenet. Fælles for deltagerne på forløbet, som er en introduktion til branchen, er at de har en anden baggrund end dansk og både skal lære sprog, men også finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

Grundet deres baggrund, er eksempelvis det traditionelle smørrebrød, noget de derfor ikke før har haft kendskab til, men også noget der stolt blev vist frem, på en af kursusgangene.

»Vi skal lære om rengøring og at arbejde i køkkener, så vi kan lære sprog og hurtigt kunne få et job. Jeg har også lært meget nyt, især omkring dansk mad. Der er stor forskel på vores madkultur, så det har været sjovt at lære om. Især hvordan råvarerne er forskellige, er spændende,« fortæller Gulistan Hannan, der er 29 år og oprindeligt kommer fra Syrien. Når hun bliver færdig med kurset og sprogskolen, vil hun gerne i gang med at læse til pædagog.

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Effekterne af vejledning skal frem i lyset

Der mangler viden om de samfundsmæssige gevinster ved at investere mere i vejledningsaktiviteter. Det kan være en barriere for, at vejledningen får den plads, som den fortjener.

En af landets førende velfærdsøkonomer kan ikke svare på, om pengene til vejledning bruges rigtigt. Og det svar er faktisk et stort dilemma for både hele vejledningssektoren og for de politikere, som jævnlige overvejer, hvordan pengene skal fordeles for at opnå den mest hensigtsmæssige prioritering af uddannelsesvejledningen. Svaret faldt, da magasinet *Vejlederen* for nyligt stillede det forholdsvise simple spørgsmål: "Bruger vi pengene rigtigt på vejlednings- og uddannelsesområdet i dag?" til Torben Tranæs, der er forskningsdirektør i Vive – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Torben Tranæs er en af de absolut førende økonomer med viden om prioriteringer i dansk velfærds politik. Svaret kom prompte og uden tøven: "Det ved jeg ikke".

Svaret er ikke en kritik af vejledningssystemet. Det er en nøgtern konstatering af, at der ganske enkelt mangler forskning om effekterne af vejledning. Så når politikerne investerer i vejledning, har man ganske lidt viden om, hvorvidt investeringen kommer hjem igen. Det faktisk betyder, at det er svært at argumentere for vejledningens rolle og for professionens økonomiske prioritering i politiske forhandlinger.

Vejledning er ganske vist skrevet ind som svaret på mange udfordringer i en række politiske forlig de seneste årtier. Men pengene er ikke fulgt med til øgede vejledningsaktiviteter.

Den manglende dokumentation for vejledningens effekter kan stille vejledningsområdet i en sårbar situation i en tid, hvor en ny reformdagsorden er ved at finde indpas i det danske samfund. Reformkommissionen diskuterer et nyt greb i velfærdspolitikken i form af at investere i tiltag, der kan give dynamiske effekter som gavner for eksempel både de unge på uddannelses- og

arbejdsmarkedsområdet. Investeringerne skal samtidig give positive samfundsgevinster. Det redegjorde netop VIVEs direktør Torben Tranæs for, da han holdt pålæg på EUK's årskonference for vejledere for nylig.

Nyt syn på velfærdsinvesteringer

Men udfordringen for netop vejledningsområdet kan blive, at der findes meget lidt forskning om effekterne af vejledning og om årsagssammenhænge i forhold til vejledning. Det kan være en barriere for at der politisk investeres i området.

»Det er ellers oplagt at stille skarpt på problemerne omkring unge og uddannelse og hvilke rolle vejledningen kan spille for at løse dem. En ny spirende

>> Det har effekt at blande sig i unges liv, tale med dem og interessere sig for dem. Men det kan have både positiv og negativ effekt.

dagsorden er, hvordan offentlige investeringer i form af indsatser kan ændre vores adfærd, og hvordan det kan smitte af på vores samfundsmodel,« siger Torben Tranæs.

Et eksempel på de dynamiske effekter er, at med en massiv investering i offentlig børnepasning og ældrepleje i de skandinaviske lande skabes mulighe-

der for, at kvinderne i højere grad kommer ud på arbejdsmarkedet. I økonomien Torben Tranæs udlægning koster det ganske vist skatte kroner at investere i disse velfærdsområder, men den samlede samfundsgevinst viser sig at være langt større end investeringerne. Når der investeres i kvalitet i dagtilbud til de små børn, så kan forældrene med god samvittighed arbejde lidt længere. Det gavner samfundsøkonomien, men kvalitet i dagtilbud styrker også børnenes tryghed og læring.

Det er en ny tilgang til offentlig styring, at reformkommissionen og til en vis grad også politikerne interesserer sig for både at kigge på offentlige udgifter og indtægter i sammenhæng. Og dermed også hvilke effekt-kæder der er i form af ændret adfærd, når man tager forskellige initiativer eller investerer specifikt i et område.

Vejledning kan spille en rolle

Reformkommissionen har også stort fokus på unge, uddannelse og arbejdsmarked.

Torben Tranæs advokerer for, at vejledning kan spille en afgørende rolle i forhold til at løse nogle af de kendte problemstillinger omkring unges valg af uddannelse. Udfordringen er blot i den nye tænkning, at man ikke på forhånd har så meget viden om vejledningens samfundsmæssige effekt.

»Man kan dog kigge på beslægtede områder inden for social- og arbejdsmarkedspolitikken. Her er eksempler på, at mentorordninger, samtaler og vejledning faktisk kan spille en afgørende rolle. Så noget tyder på, at vejledningsaktiviteter kan have en afgørende effekt,« siger Torben Tranæs.

For eksempel har samtaler stor effekt for jobparate ledige, mens mentorordninger har effekt for de svagere ledige.

»Der er behov for meget nøje at overveje hvilken form for vejledningsakti-

En meget velbesøgt EUK konference tog fat i vejledningens potentialer med et fokus på erfaringerne med overgangen til det nye KUI - den tværfaglige kommunale ungeindsats. Uddannelseschef i Fredricia Anders Ladegaard sagde blandt andet, at potentialet i vejledningen er at fokusere på læring hos de unge, ikke at styre efter måltal. Mette Hangaard fra EVA løftede sløret for en ny undersøgelse om de første erfaringer med samarbejdet mellem folkeskolerne og den kommunale ungeindsats.

vitet, som skal bruges i forskellige sammenhænge. Fx virker mentorordninger for nogle grupper, mens der for eksempel inden for kriminalitetsområdet er resultater, som viser en negativ effekt af mentorordninger.«

Så de enkelte virkemidler i vejledning skal bruges forskelligt i forhold til målgrupperne. Og det glemmer man nogle gange.

På selve vejledningsområdet mangler noget mere præcis forskning i effekterne, påpeger VIVE-direktøren.

Generelt har vejledning en effekt, siger han. Men det er vigtigt, at vejledningsaktiviteterne målrettes til de forskellige målgrupper.

»Det har effekt at blande sig i unges liv, tale med dem og interessere sig for dem. Men det kan have både positiv og negativ effekt. For eksempel er det også lanceret som en sandhed, at et turboforløb på en sommerskole, lanceret af en tidligere statsminister, har stor effekt for de unge. Men i virkeligheden viste det sig, at det kan give bagslag, at man først bilder de unge ind, at de stiger flere læringstrin på tre ugers sommerskole, når de så senere opdager, at det rent

faktisk ikke passer. Mentorordninger og turboforløb skal bruges velovervejet og til de rigtige målgrupper.«

Hvordan virker KUI?

EUK konferencen bød også på de foreløbige resultater af et nyt ikke offentliggjort projekt fra EVA om overgangen til ungdomsuddannelse. Projektet tager pulsen på vejledningsaktiviteterne efter dannelsen af KUI – den kommunale ungeindsats. De første resultater peger på, at der mange steder er et godt og udbygget samarbejde mellem vejledere og folkeskoler, men også at der fortsat er et stort uudnyttet potentiale.

For eksempel peger halvdelen af de adspurgte i undersøgelsen på, at de oplever et godt samarbejde mellem KUI og lærerne på folkeskolerne. Men at der generelt ikke er så meget samarbejde omkring emnet "Uddannelse og job". Det står folkeskolerne i høj grad selv for.

»Formelt set ligger ansvaret for vejledningsaktiviteterne i KUI. Men når det kommer til erhvervspraktik og "uddannelse og job" har skolen langt større ansvar i praksis, siger Mathilde Hangaard fra EVA.

Hun peger på mulige potentialer i en forbedring af vejledningsaktiviteterne i den kommunale ungeindsats og samspillet med folkeskolerne.

»Tanken med "uddannelse og job" er, at emnet skal understøtte elevernes overvejelser efter grundskolen. Vi kan se, at der er vidt forskellig praksis for, hvordan det varetages på skolerne og at KUI ikke er så involveret alle steder, selvom lærerne faktisk synes, det er en svær opgave at løfte.«

Undersøgelsen viser en række behov for et tættere samarbejde mellem KUI, skoler og uddannelsesinstitutioner, at lærerne i folkeskolerne bør klædes bedre på til opgaven i samarbejdet med vejlederne og til at varetage emnet "uddannelse og job". Endelig er forudsætningen for en succesfuld ungevejledning under KUI, at der i hver enkelt kommune er en skarp afklaring af, hvilken rolle lærere, vejleder og ledelse skal spille.

Læs interview med Torben Tranæs på side 9

HALVORSMINDE - en skole i bevægelse

På Halvorsminde kan du vælge mellem 9 forskellige tilgange til undervisning og læring:

FRI FAGSKOLE

- Håndværk - kloge hænder
- GameDesign
- GastroEvent
- Care

EFTERSKOLE

- Samfundsvidenskab
- Naturvidenskab
- Iværksætteri
- Håndværk
- Idræt

RING OG BOOK EN
RUNDVISNING
98 92 12 22

HALVORSMINDE
EFTERSKOLE OG FRI FAGSKOLE

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

5 skarpe til velfærdsøkonomen

Torben Tranæs, forskningsdirektør i Vive svarer på spørgsmål om vejledning og økonomiske prioriteringer:

?: Hvorfor er det egentlig interessant at kaste et økonomisk blik på vejledningens effekter

»Det er det helt generelt som led i en generel ambition om at kunne sætte kroner og øre på flere af de elementer som samlet set udgør den offentlige service. Dertil kommer, at vi ikke rigtig har egentlige effektstudier vedrørende den vejledning, som sker uden for beskæftigelsesområdet. Endelig så står vi over for nogle store udfordringer på uddannelsesområdet; Der er stadig udsigt til, at mange af en årgang ikke får mere end 9. klasse, og så skal mere en halvdelen af de unge have en videregående uddannelse. Det bliver en stor udfordring at hjælpe med, at de finder den hylde, som passer bedst til den enkelte og så på lidt længere sigt.«

?: Hvilke potentialer ser du i vejledning

»Jeg ser sådan set et betydeligt potentiale, både i forhold til at få den nye FGU uddannelse integreret som den centrale del af løsningen med, at flere unge skal videre efter 9. klasse og i forhold til at få tilvejebragt et relevant beslutningsgrundlag for de unge, som skal videre i retning af en kompetencegivende uddannelse.«

?: Kan øgede investeringer i vejledning give pengene igen/ kan det betale sig

»Jeg ved ikke, om der er behov for flere midler eller om det handler om at de eksisterende midler bruges mere effektivt. Her er problemet, at vi ikke rigtig har effektstudier, som kan hjælpe os her.«

?: Bruger vi pengene rigtigt på vejlednings- og uddannelsesområdet i dag

»Det ved jeg ikke.«

?: Tænker du, at vejledningen bør adfærdsregulere noget mere så unge ledes hen mod jobmuligheder fremfor drømmestudier

»Ja, for nogle er det helt oplagt, at vejledning vil kunne få dem til at prioritere høj løn og gode beskæftigelsesudsigter over generelle personlige interesser. Men der er ikke noget i vejen med at lægge stor vægt på, at man skal brænde for sit studie og derfor med åbne øjne vælger en lang uddannelse som ikke kommer til at give nogen høj løn siden hen. Det er blot vigtigt, at en sådan beslutning træffes på et fuld oplyst grundlag. Der er lange akademiske uddannelser, som i dag har livsindkomster, der er lavere end for visse håndværkeruddannelser. Hertil kommer at man heller ikke kan være sikker på at kunne bruge sin uddannelse, hvis man vælger uddannelse som ikke efterspørges særlig meget, og så skal man jo være villig til at tage anden beskæftigelse. Igen, det er vigtigt at den unge kender problemstillingerne, så det bliver et oplyst valg og eventuelt en kalkuleret risiko der tages.«

Kan du være bekymret for de **unges** fremtid?

TÆNKER du at uddannelse er vigtig?

Mener du at **tryk** og **struktur**
er vigtig for læring?

TROR DU PÅ AT ALLE HAR RET TIL ET

LIGE VÆRDIGT **ungdomsliv**?
VIL du gerne hjælpe de unge

til at opdage og udnytte deres **potentiale**?

VED DU AT **KARISE EFTERSKOLE** HAR SPECIALISERET
sig i at arbejde med **Unge med særlige behov**?

**Vi glæder os til
at høre fra dig....**

 56 76 74 00

 kontor@kaef.dk

 Rønne Alle 7 • 4653 Karise

KARISE EFTERSKOLE

Eleverne på Karise Efterskole er grundlæggende meget forskellige unge mennesker med forskellige særlige behov og læringsforudsætninger.

Nogle kommer fra beskyttede specialskolemiljøer, mens andre har fungeret i den almindelige folkeskole.

Fælles for dem alle er, at de har mod på at blive mere selvstændige, få nye venner og blive en del af

et unikt fællesskab.

Læs mere om efterskolen på vores hjemmeside

www.kariseefterskole.dk

FENSKÆR

EFTERSKOLE

**PRAKTISK/MUSISK OG PRØVEFRI
SPECIALEFTERSKOLE**

Kollegievej 5B
Nr. Nisum
7620 Lemvig
tlf. 9789 1177
post@fenskaer.dk

Læs mere på vores hjemmeside:
www.fenskaer.dk

GØDVAD

efterskole

Et særligt tilbud til særlige elever

Et godt
ungdomsliv
til alle

Gødvad Efterskole er for elever med særlige behov eller generelle indlæringsvanskeligheder.

[Se mere på goed.dk](http://goed.dk)

Gødvad Efterskole | Stavangervej 2 | 8600 Silkeborg
Tlf. 86 82 08 11 | info@goed.dk | goed.dk

EN SPÆNDENDE UDDANNELSE

STU

Glæde og faglig motivation er i centrum på Glad Fagskole.

Prøv en uges praktik på en af vores faglinjer:

Teater, Medie, Dyrepasser, Håndværker, Animation, Køkken.

Kontakt:

København +45 21 84 04 37
christina.barr@gladfonden.dk

Esbjerg +45 23 69 19 35
sanne.h@gladfonden.dk

Aabenraa +45 40 50 09 57
kristian.pm@gladfonden.dk

Ringsted +45 40 27 91 11
sacha.lw@gladfagskole.dk

gladfagskole.dk

GLAD

TEKST //

KIRSTEN STEFFENSEN OG BO KLINDT POULSEN

Rødbeden i Rødovre:

Noget om vejledning i meningsfulde fællesskaber

Ungevejledning, der bygger på fællesskaber, kan flytte noget mere: Lige fra modstand til at spise rødbeder til åbenhed over for nye muligheder i livet.

KIRSTEN STEFFENSEN er faglig leder for grundskole og specialvejledningen i Rødovre Kommune.

BO KLINDT POULSEN er lektor i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning ved VIA University College.

Med denne artikel ønsker vi at videregive praksisnære beretninger om et konkret vejledningsforløb kaldet "Smagsprøver". Her har vejledning i kædeansvaret mellem kommune og erhvervsuddannelse skabt et nyt blik for potentialer og opnåelige mulighedsrum for vejledning af de mest udsatte unge og bidraget til at øge disse unges perspektiver på uddannelse. Samtidig inviteres du som vejleder, der læser denne artikel, til at reflektere over faglighed, arenaer for vejledningstilgange, udsatte unges vejledningsmulighed og social retfærdighed.

Unge med kant

I 2019 blev Rødovre Kommune partner i et stort vejledningsfagligt socialfondsprojekt, ledet af KL, med titlen "Unge med kant" (læs mere på ungemedkant.dk/hovedstaden). I alt indgår otte kommuner og to erhvervsskoler som partnere i projektet, der løber frem til juni 2022. Det involverer ca. 320 unge, der har individuelle vejledningsforløb, samtidig med at der i rammen af projektet arbejdes både med lokal kapacitetsopbygning af den store vejledningsfaglige opgave med at bidrage til implementering af loven om kommunal ungeindsats. Og med tværkommunal kapacitetsopbygning i et kædeansvar mellem

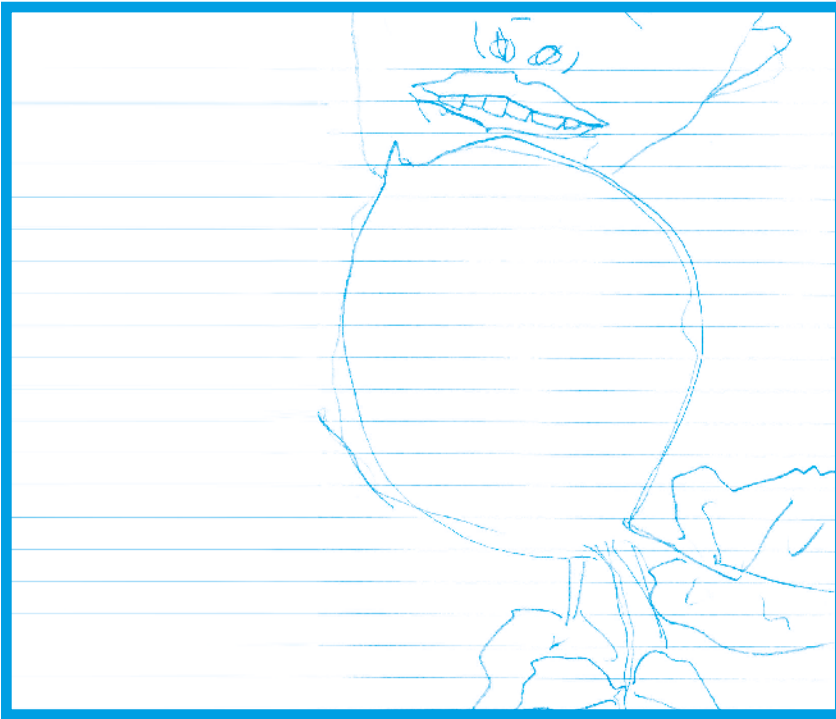
kommunerne og erhvervsuddannelserne.

Lokalt i Rødovre arbejder vi med ca. 60 individuelle vejledningsforløb for de mest udsatte unge. Kædeansvaret kommer til udtryk ved, at vi i forhold til vejledningen af disse unge har et fælles ansvar for vejledningsforløb på tværs af kommune og erhvervsskole.

De unge i projektet er ofte unge, vi har haft svært ved at nå med vejledning. Det kan være unge, som kun lige er kontaktparate og endnu ikke er vejledningsparate. Mange af de unge har flere fejlslagne uddannelsesforberedende forløb bag sig, har flere diagnoser, og har måske haft længere perioder med skoleværing, angst eller misbrugsproblemer. Disse unge opfylder ofte ikke de personlige, sociale eller faglige krav til at komme i gang med en ungdomsuddannelse. Det er alle unge, der har behov for massiv vejledning og støtte i forhold til deres uddannelses- eller erhvervsparathed.

Smagsprøver – et samarbejde om karrierelæring i kædeansvaret

Sammen med en gruppe af disse udsatte unge har vi i Rødovre arbejdet med at afprøve en vejledningsaktivitet, som Hotel- og Restaurantskolen i København har udviklet, og hvis formål er at give en virtuel smagsprøve på deres uddannelser og møder med

>> Rødbeden fra Rødovre peger i hvert fald på, at vi kan løfte vejledningen af denne gruppe, hvis vi rykker fra individuel vejledning til aktiviteter i meningsfulde fællesskaber med andre unge.

deres elever. Aktiviteterne er meget rammende samlet under overskriften "Smagsprøver" og er tilgængelig for alle på smagsproever.dk

Gennem videoklip rammesætter elever på skolen madlavningsaktiviteter, som så kan blive afsæt for en vejledning, der kan foregå lokalt. Præmissen for "Smagsprøver" er, at man som vejleder skal gå på opdagelse sammen med de unge. Man har ikke en ekspertrolle, men er vejledningsfaglig facilitator. Opgaven for vejlederen bliver at forholde sig nysgerrig og åben til, hvad de unge er optaget af i processen med "Smagsprøven", og tage fat på at tale om de emner og udfordringer der opstår undervejs.

Unge med kant Rødovre var med til at afprøve Smagsprøvekonceptet med et virtuelt afsæt for vejledningen. Vi havde for inden gjort os de overvejelser, at forløbet skulle præsenteres for en gruppe unge hos os, som er tilknyttet et bagehold. Den umiddelbare tanke var, at skulle Smagsprøveaktiviteten være en succes for de unge, skulle der være et match mellem de unges interesse for baging og aktiviteten i "Smagsprøver" med "hands on" madlavning. Men det vidste sig hurtigt i forløbet, at vejledningsaktiviteten er langt vigtigere, end den burger de unge producerede i køkkenet. Hele tanken bag "Smagsprøver"

er at skabe en vejledningsaktivitet, der kan komme ud til de unge, og hvor fokus ikke er uddannelsesmål eller at italesatte karrierelæringsperspektiver.

Fælles dialog og fælles ansvar

At "Smagsprøver" i stedet introducerede en præmis om, at gå på opdagelse sammen med de unge, blev i afprøvningsfasen meget tydeligt. Det der samtidig blev tydeligt, af de unges tilbagemeldinger var, at de unge "voksede" af den feedback og de forventninger, de indbyrdes italesatte i forhold til hinanden. Disse unge udgjorde et meningsbærende fællesskab for hinanden. Et fællesskab, hvor de gennem længere tid, havde mødtes til baging. De kendte derfor hinanden og det blev i den fælles vejledningsaktivitet tydeligt at de unge var støttende og opmuntrende i forhold til de ting der viste sig at kræve teknisk flair og kunnen, men også da den lille gruppe af unge stod over for en konkret udfordring var det tydeligt hvilken betydning fællesskabet havde.

Blandt de forskellige Smagsprøveaktiviteter valgte de unge den bæredygtige burger. Her indgik rødbeden som hovedingrediens i burgerens bøf. Det var en udfordring, for de unge kunne ikke lide rødbede, enkelte spiste det slet ikke. Men i den fælles

dialog blev de enige om at fortsætte, følge opskriften og forholde sig åbent i fællesskabet til, om de til sidst ville smage på retten. Det blev et fælles kommunikativt referencepunkt i vejledningen i gruppen, hvordan mødet med rødbeden havde været en udfordring, men en udfordring som blev håndteret, taklet undervejs, og det endte med at hele gruppen havde lyst til og mod på at smage på retten.

Også vejlederen der faciliterede gruppen havde været på bølgelængde med de unge og givet udtryk for sin personlige skepsis ved at lade rødbeden indgå. Og denne oplevelsesbaserede kommunikation om rødbeden blev sat i sammenhæng med andre udfordringer og modstand, man som ung kan møde i sine overvejelser om uddannelse og fremtid.

Rødbeden fra Rødovre

Det særlige var, at rødbeden ikke kræver, at du er ekspert for at kunne forholde dig til den. De unges egne meninger og erfaringer bliver herved gyldig grundlag for at udvikle mestring og udvidelse af egen horisont, samtidig med at eksemplet med rødbeden kan overføres til andre sammenhænge. Bagefter talte vi med de unge der havde gennemgået forløbet og spurgte til deres oplevelse og erfaring. En forklarede, at vejledning

>> En forklarede, at vejledning altid bare var en snak med vejleder, og at det som ung var uoverskueligt at forholde sig til alle mulighederne, når man ikke vidste, om man kunne magte det.

altid bare var en snak med vejleder, og at det som ung var uoverskueligt at forholde sig til alle mulighederne, når man ikke vidste, om man kunne magte det. Den vejledning den unge refererer til her, er den helt almindelige praksis på området for ungevejledning. Nogen vil måske argumentere for, at der i ungevejledningen er et større mulighedsrum end i grundskolevejledningen, idet alle unge i ungevejledningen kan henvende sig om individuelle vejledningssamtaler. Hvorimod flertallet i grundskolen mødes med den kollektive vejledning som ramme.

Men spørgsmålet er, om vi i ungevejledningen nogen gange læner os for meget op af bestemte arenaer for vejledning? Har vi måske manglet eller mistet blik for potentialet i kollektivt orienteret vejledning, rettet mod fællesskaber der er for unge efter grundskolen. Tilgange, der ikke lader sig begrænse af strukturelle rammer omkring vejledningen. En af de unge der deltog i at afprøve Smagsprøver, fortalte om en turbulent skolegang med meget fravær, hvorfor den unge heller ikke huskede uddannelsesvejledningen fra skoletiden.

Arenaer for vejledningstilgange

I vejledningen i grundskolen taler vi ofte om perspektiverne i den kollek-

tive vejledning, om det at eleverne får mulighed for at indgå i meningsfulde fællesskaber i arbejdet med uddannelses- og jobperspektiver. Den engelske karrierelæringsteoretiker Bill Law peger på, at fællesskaber, som vi oplever som værdsatte og troværdige, er helt afgørende for den viden, vi tilegner os om uddannelse og arbejde. Men også for de værdier, vi tilskriver uddannelse og arbejde og den tilgang, vi har til uddannelse og arbejde

Forestiller vi os samtidig unge, hvor skolen aldrig blev et troværdigt og meningsbærende fællesskab, er det heller ikke svært at forestille sig, at de unge måske mangler vejledning og støtte i senere i deres ungdomsliv i forhold til uddannelse og job.

Har vi gennem vejledningen muligheden for at understøtte de udsatte unges chance for mere social retfærdighed ved at lade vejledning indgå i de udsatte unges meningsbærende fællesskaber? Ved som vejleder at deltage med en ikke forud defineret aktivitet, som gør noget andet en informationstungt at trække de unge gennem uddannelsessystemets rammer, regler og utallige (u)muligheder.

Kan vejledning i meningsfulde fællesskaber måske andet og mere for denne målgruppe, end vi i dag har vejledningsfaglig blik for?

Måske er vi i ungevejledningen farvet af en tilgang, som begrænser vores metodebrug, udvikling og nuancering til specifikke arenaer for vejledning. I grundskolen er der ingen tvivl om, at den gængse tilgang er, at vi vejledningsfagligt møder eleverne med rammesatte aktiviteter, hvor elevernes forberedelse, udførelse og efterbehandling har som formål at udvikle og understøtte deres refleksioner og læring om uddannelse og job. Men måske kunne den samme tilgang også bruges i vejledningen af de allermest udsatte unge.

Rødbeden fra Rødovre peger i hvert fald på, at vi kan løfte vejledningen af denne gruppe, hvis vi rykker fra individuel vejledning til aktiviteter i meningsfulde fællesskaber med andre unge. Og måske er der netop tale om at understøtte en social retfærdig tilgang til vejledning, hvis de unge der har de allersværeste forudsætninger for at lykkes, får mulighed for at deltage i andre vejledningsarenaer end den individuelle vejledning.

Rødbeden fra Rødovre peger på, at vi som vejledere skal blive endnu bedre til at understøtte flere fællesskaber for de udsatte unge, fællesskaber som de unge også vejledningsfagligt kan udvikles gennem. Lad os få flere rødbeder i vejledningen!

UDDAN DIG TIL KOGNITIV VEJLEDER

“

Malenes undervisning er ikke mindre end verdensklasse. Hun er et yderst empatisk menneske og en fantastisk formidler - fagligheden er helt i top!

”

Kognitiv vejleder-uddannelsen giver indblik i og erfaring med den kognitive metode og er en videnskabeligt veldokumenteret og effektiv interventionsmetode. Som vejleder, underviser, mentor eller lignende er din opgave ikke at behandle unge, der mistrives, men at støtte dem i at ændre uhensigtsmæssige tanke- og handlemønstre – et nøglepunkt i den kognitive tilgang – og derved hjælpe de unge til at skabe positive livsforandringer.

UDDANELSENS INDHOLD

MODUL 1:

EMOTIONELLE PROBLEMER
BLANDT UNGE

MODUL 2:

UNGES SELVDESTRUKTIVITET

MODUL 3:

ANGST OG STRESS BLANDT
UNGE

MODUL 4:

IMPLEMENTERING I PRAKSIS OG
SUPERVISION

Studerende nyder godt af "landsbyeffekt" på små uddannelser

Studerende på små udbud af uddannelser oplever i højere grad, at deres undervisere ved, hvem de er, end studerende på store uddannelser. Det viser en ny undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), der afdækker, hvordan studerende på uddannelsessteder af forskellige størrelser oplever studiemiljøet på deres uddannelse.

Universitetsstuderende oplever mindre social tilknytning
Der er ikke helt samme forskel på små og store udbud, når det kommer til, hvor tæt en relation de studerende oplever, at de har til deres medstuderende.

Undersøgelsen viser godt nok, at på universiteterne oplever studerende på små udbud en højere grad af samarbejde og social tilknytning til medstuderende end studerende på store udbud.

Men på professionshøjskoler og erhvervsakademier forholder det sig omvendt. Her er den sociale tilknytning størst på store udbud: Det tyder på, at disse uddannelser har bedre held med at skabe fællesskaber i den store gruppe af studerende. Formentlig fordi fx holdundervisning er mere udbredt på disse uddannelser sammenlignet med universiteterne.

Undersøgelsen indikerer, at studerende på små uddannelser (med under 60 studerende på et udbud) har visse fordele frem for studerende på store udbud af uddannelser (med over 120 studerende på et udbud). For de studerende på små udbud har også i højere grad adgang til de studiepladser, de har brug for, og adgang til grupperum, når der er brug for dem.

»Flere studerende på små udbud oplever at være et kendt ansigt for underviserne, og de oplever gennemsnitligt en lidt større imødekommenhed og tilgængelighed fra underviserens side end studerende på store udbud,« siger chefkonsulent Bella Marckman fra EVA.

Lettere med tæt relation på små udbud

Den tættere relation til underviseren er nemmere at opnå på små udbud, kommenterer Bella Marckmann, og det kan have positive gevinster for de studerende.

»Det at have meningsfulde relationer til sin underviser og sine medstuderende er rigtig vigtigt for de studerendes trivsel, og det kan styrke tilhørsforholdet til uddannelsen og mindske de studerendes risiko for frafald. Der kan små udbud af uddannelser nok nyde godt af en 'landsbyeffekt', hvor der er bedre muligheder for social kontakt mellem underviser og medstuderende,« kommenterer Bella Marckmann.

Men et lille udbud er i sig selv ikke garanti for et godt studiemiljø. Små forsknings- og vidensmiljøer kan være også sårbare, fordi den faglige dybde og bredde afhænger af ganske få undervisere.

KARISEFONDEN

UDVIKLING GENNEM
UNDERVISNING OG UDDANNELSE

KARISE
FONDEN

STU, BOLIG & BESKÆFTIGELSE

www.karisefonden.dk • kontor@karisefonden.dk

Telefon 59 50 58 70

maritim student

FREDERIKSHAVN GYMNASIUM & MARTEC

HF & STX

En **afvekslende, AKTIV**
og **anderledes** UDDANNELSE
med **SKUMSPRØJT**,
oplevelser og **sammenhold**

Maritim Student er en gymnasial uddannelse, der veksler mellem undervisning på Frederikshavn Gymnasium og MARTEC, hvor vi kombinerer en HF- eller STX-eksamen med den praktisk orienterede maritime grunduddannelse til skibsassistent. Allerede efter den afsluttende eksamen er man kvalificeret til at tage arbejde til søs i handelsflåden.

Sport, studiejob og oplevelser for livet

To gange om ugen, mellem 8.00-10.00, kan man vælge om man vil dyrke sport eller arbejde i en af byens maritime virksomheder. Med i uddannelsen er også et spændende togt med Skoleskibet DANMARK.

Læs mere på maritimstudent.dk og martec.dk eller kontakt Jan Bjeldbak, uddannelsesleder på Frederikshavn Gymnasium, på telefon 98 42 44 33 eller mail jb@frhavn-gym.dk for at høre om uddannelsen.

Hvorfor vælge Maritim Student?

- ✓ Fuld HF- eller STX-eksamen
- ✓ Anderledes, aktiv og afvekslende uddannelse
- ✓ Togt med Skoleskibet Danmark
- ✓ Studiejob og sport i skoletiden
- ✓ Trykt studiemiljø og hyggeligt skolehjem
- ✓ Kvalifikationsbevis som skibsassistent
- ✓ Merit til de videregående maritime uddannelser
- ✓ Adgangsgivende til de videregående uddannelser på erhvervsakademi-, professions- bachelor- eller universitetsniveau

Vi sender undervisningen på Værksted

Sport
Ridning
Landbrug
Musik
Kunst/Håndværk
Film/Teater
IT/Medie
Køkken/Kantine
Bygge/Anlæg
Motor/Metal
Natur

Efterskole for Unge med særlige behov

www.tolneefterskole.dk

med mulighed for at få et fagligt løft i dansk og matematik

“Centralt beliggende med tog lige til døren”

Tlf. 9893 0511
Dvergetvedvej 95 Tolne

Botræning

TOLNE
EFTERSKOLE

Helle for fællesskab og udvikling
Efterskoleophold for sent udviklede unge

Kom og vær en del af vores fællesskab og mød nye venner.

Du møder en prøvofri skole med praktiske og kreative værksteder og hvor vi sammen har fokus på din personlige udvikling og livsglæde.

Læs meget mere om vores tilbud på:
www.efterskolenhelle.dk

helle
for at komme videre

En ny chance – en unik mulighed

HjælpeGuide

Nyt STU-tilbud på Efterskolen Helle

HjælpeGuide er et flerårigt forløb for unge med interesse for turisme og service. Der er bopligt, og gennem undervisning, bo- og jobtræning samt individuel vejledning hjælpes den unge på rette vej – mod en meningsfuld tilværelse.

HjælpeGuide optager fire unge årligt, og der er optagelse året rundt.

Yderligere information, tlf. 8638 4466

HjælpeGuide

Efterskolen Helle, Dyrehavevej 28, 8500 Grenaa.
www.efterskolenhelle.dk

STU-Ildrætsmedhjælper på Ulbølle
- en uddannelse for livet
- basis for et værdigt voksenliv

UNGDOMSUDDANNELSE FOR UNGE MED SÆRLIGE BEHOV

DRÆTSEFTERSKOLEN ULBØLLE

WWW.IEU.DK • TLF. 62 20 30 77

BØGEVANGSKOLEN - Vejle Fri Fagskole

- EN GOD START PÅ VOKSENLIVET

STU MED SIGTE PÅ ARBEJDE OG LIV

Vi tilbyder en samlet pakke til unge med særlige behov.

Vores fokus ligger på at klargøre eleverne til et selvstændigt voksenliv.

BØGEVANGSKOLEN | BØGEVANG 18 | 7100 VEJLE
 TLF. 7582 1176 | MAIL@BVSK.DK | WWW.BVSK.DK

EGÅ UNGDOMS-HØJSKOLE GØR UNGE UDDANNELSESPARATE

ET BREAK FRA DEN NORMALE SKOLEGANG UDEN EKSAMINER OG KARAKTERER GIVER SELVTILLID OG MOD TIL AT KOMME VIDERE I LIVET OG I UDDANNELSE

ALTERNATIV TIL FGU ELLER EN DEL AF EGU

- OPSTART I JANUAR OG AUGUST
- GÅ HER ET HALVT ELLER ET HELT ÅR
- MENTORORDNING
- PERSONLIG OG SOCIAL UDVIKLING
- FOTO · IDRÆT · DESIGN · ESPORT
- FILM · TEATER · MUSIK · KUNST
- PSYKOLOGI · BÆREDYGTIGHED

FOR 16-19 ÅRIGE

WWW.EUH.DK

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Mette og hunden Fjola får de studerende til at gennemføre

Når hunden Fjola ligger i døren på vejlederkontoret på pædagoguddannelsen i Esbjerg, er det ikke for at holde vagt. Den inviterer derimod til et klap og får dermed mange til at sænke skuldrene. Mød studievejleder Mette Sand, der som del af sit arbejde både tilbyder øreakupunktur og en snak med hunden.

På pædagoguddannelsen i Esbjerg – UC SYD – har studievejleder Mette Sand en ekstra medhjælper i hunden Fjola. Faktisk kan de studerende også bestille tid hos hunden, når de skal bearbejde deres eksamensangst. For hunden har en helt særlig beroligende indvirkning på de studerende med eksamensangst og stress, og nogle gange er hunden også bare en god indgang til en samtale om de svære ting.

Fjola er fem år og har været med studievejleder Mette Sand på job de sidste tre år. Nogle dage er Fjolas etårige hvalp også med på oplæring.

»Det begyndte lidt som et forsøg, men har vist sig at være en kæmpe succes,« siger Mette Sand.

Idéen om hundens beroligende indvirkning på de studerende er ikke bare grebet ud af den blå luft. Undersøgelser i Vancouver og Seattle viser faktisk, at stresshormonet kortisol falder markant, hvis vejlederen har en rolig hund med til samtalerne. I Aalborg har man ligeledes på en folkeskole en hund med, når eleverne skal til eksamen, og det har haft en god effekt. Disse iagttagelser var baggrunden for, at Mette Sand bad om lov til at have hunden med på arbejde.

Kun positiv respons

Gennem dagen holder Fjola sig på vejlederkontoret, så det har ikke af født nogle negative kommentarer fra medarbejdere eller studerende.

»Jeg har ikke fået en eneste dårlig kommentar, heller ikke på Facebook. Folk er glade for hundene. Det er jo heller ikke sådan, at Fjola løber omkring på UC Syd, den bliver på mit kontor. Der har været et par stykke, der er bange for hunde, men ofte vænner de sig til dem, og jeg har på tre år haft to studerende med allergi over for hunde. De studerende bliver oplyst om, at hvis de f.eks. har allergi, så kan de skrive til mig, og så finder vi et andet sted til samtalen,« siger Mette Sand.

Fordelen ved at have hunden med som studievejleder er, at den ofte virker som icebreaker:

En blød hund får folk til at slappe af

»Hvis jeg har en svær samtale, hvor den studerendes sidder og græder, lægger hunden sig om benene på den studerende. Det har helt klart en beroligende effekt. Jeg har for eksempel også haft nogle samtaler med en fyr med autisme. Han har svært ved at se folk i øjnene, men når hunden er med

glider samtalen lettere. Han fortæller, at hundens tilstedeværelse gør det let, at han kigger på hunden i stedet. På den måde fjerner hunden fokus fra det, der er svært for ham,« fortæller Mette Sand.

Hun kan også berette om unge, der kommer forbi kontoret for lige at sige hej til hunden. Enkelte kommer for at gå en tur med den.

»Et eksempel er en pige, som egentlig kom og spurgte om hun måtte sige hej til hunden. Da hun havde siddet

og aet hunden et stykke tid, spurgte hun om vi også kunne tale sammen. Så lukkede hun døren, for isen var brudt og hun fortalte om en svær barndom med overgreb. På den måde var hunden anledningen til, at hun kom ind og fik taget hul på en svær problemstilling,« siger Mette Sand, der har været ansat på UC Syd siden år 2000.

De første par år som underviser i sundhedsfag med baggrund i sin uddannelse som sygeplejerske og siden

2002 som studievejleder. Før Mette Sand kom til UC Syd nåede hun at arbejde 18 år som sygeplejerske på et sygehus.

Motivation er afgørende

I dag er Mette Sands primære opgave gennemførelsesvejledning. Hun er sammen med sin studieleder rundt på alle hold, når de studerende begynder på uddannelsen for at fortælle om, hvad de blandt andet kan bruge vejledningen til. Derudover har hun

ved begyndelsen af studiet individuelle samtaler med alle studerende.

»Mit udgangspunkt er, at alle de studerende kan klare uddannelsen, hvis de kan finde motivationen. Så det handler vores samtaler om. Men det er også den stigende mistrivsel blandt de unge, som fylder i samtalerne. Der er på hvert hold flere unge med angst, stress og depression som de primære udfordringer. Så min primære opgave er at tilbyde dem hjælp, så de kan gennemføre uddannelsen,«

Hos studievejleder Mette Sand kan de vejledningssøgende både møde en hund og få akupunktur i øret mod angst.

fortæller Mette Sand, der vurderer, at omfanget af unge i mistrivsel har været jævnt stigende i den tid, hun har været på UC Syd.

»Men de studerende er jo så meget andet end deres udfordringer. Vi har fantastiske studerende også selv om de har mistrivsel. Og så skal man ikke glemme, at de måske 80 procent af de studerende er ret selvkørende.«

En bred uddannelsesbaggrund

Foruden Mette Sands baggrund som uddannet sygeplejerske, så har hun også en del andre redskaber i sin værktøjskasse. Hun har taget en master i vejledning, en to-årig uddannelse i kognitiv terapi og en psykiatrivejlederuddannelse. Det betyder at hun kan hjælpe mange af de unge, som kommer til hende. Men hun samarbejder også med en psykolog og en psykoterapeut, som hun kan sende de studerende videre til.

»Det er jo meget forskelligt, hvad de unge har brug for. Så når nogle har brug for at komme videre, så henviser jeg dem til psykologen eller psykoterapeuten. Men foruden samtaler her hos mig, så bruger jeg i stigende grad også åndedrætsøvelser og nada (akupunktur i øret) til nogle af de unge, som kommer med angst.«

Svært ved at overskue livet

Nogle af de unge er anspændte og trækker vejret med skuldrene hævet helt op til øerne. De får blandt andet åndedrætsøvelser for derhjemme.

Andre kommer med meget lavt selvværd, så foruden samtalerne aftales det, at de hver aften fører en lille dagbog derhjemme.

»Et eksempel er en pige, som har den opfattelse, at ingen kan lide hende. Hun føler andre snakker om hende. Hun kan faktisk ikke sige en eneste positiv ting om sig selv. Aftalen blev, at hun hver aften skulle skrive 3 ting ned, som var positivt ved hende eller positive ting hun har oplevet. Dagbogsnoterne bliver så genstand for vores samtale, hvor det langsomt handler om at genopbygge lidt selvværd.«

>> Hvis jeg har en svær samtale, hvor den studerende sidder og græder, lægger hunden sig om benene på den studerende. Det har helt klart en beroligende effekt.

Mette Sand oplever mange studerende som føler, de har alt for meget at se til. De kan ikke overskue studiet og livet. For dem handler det om at tale om, hvordan de får mere struktur på hverdagen og om, hvordan de kan holde fri. Når de kommer hjem.

»Nogle har svært ved at overskue deres verden, blandt andet fordi de synes de bør have styr på alt i deres liv. De er på de sociale medier konstant og kommunikerer på deres telefon hele tiden. For dem handler det om at få nogle andre vaner.«

En nål i øret

Mette Sand er også uddannet nada-akupunktør. Og hun oplever at stadig flere kommer for at få øreakupunktur efter nada-principperne.

Der er tale om en behandlingsform, som har til formål at afbalancere og styrke kroppens funktioner. »NADA-akupunktur kan bl.a. bruges i forbindelse med stress, afhængighed, angst, depression, søvnløshed, personlig udvikling og psykiatriske symptomer. Der er blandt andet flere studerende som får nada-behandling i forbindelse med deres eksamen,« fortæller Mette Sand.

En empatisk vejleder

Mette Sands ambition er at møde de unge præcis der, hvor de er.

»Jeg håber de oplever, at jeg møder dem åbent og er klar til at tale om det, de kommer med. Det handler ikke om, hvad jeg gerne vil fortælle dem, men derimod om at få dem til at sætte ord på, hvad de bøvler med og hvad der kan være svært for dem. Jeg arbejder på at være en empatisk vejleder. Jeg tænker nogle gange, at de unge er oppe imod meget i dag, i forhold til da jeg selv var ung. Jeg kan faktisk godt forstå, at de synes, det er svært med alle de valg og muligheder de har. For mig som vejleder er det vigtigste at tage udgangspunkt i det de kommer med. Sammen kan vi så lave en plan. Jeg er uddannet til at arbejde kognitivt og det kan være meget skematisk. For mig er det vigtigt, at vi også har dialog om, hvad de synes de kan bruge til noget.

De fleste bestiller tid på forhånd, når de gerne vil have en samtale med studievejlederen. Men en del kommer også akut.

»Det kan for eksempel være, at en studerende har siddet i klassen og pludselig oplever noget, hvor de føler det går tæt på dem selv. Måske taler i undervisningen om ting, de selv har oplevet. Det kan være de har brug for en samtale, men det sker også, at nogle kommer og ganske enkelt i første omgang blot har brug for at sidde lidt alene med hunden. For hunden kan give tryk i en verden fuld af utryk.«

Essay som afsæt

De første individuelle samtaler med alle studerende har en varighed på kun 15 minutter. Disse samtaler er i høj grad en scanning over, hvad der kan være af udfordringer. Inden samtalen er de studerende blevet bedt om at skrive et essay med udgangspunkt i sætningen: "Når jeg bliver pædagog, så..."

»Ofte har den studerende skrevet noget om sig selv, hvordan de er vokset op, hvad der er gået skidt og godt i livet... Det er udgangspunkt for snak om, hvad vi kan hjælpe dem med i uddannelsen, så de får et godt forløb.«

Der er blandt de pædagogstuderende ofte en del som gerne vil arbejde professionelt med målgrupper, som har nogle af de samme oplevelser, som de selv har haft. Men for at blive en god professionel pædagog, er de nødt til at blive bevidste om, at de skal tage udgangspunkt i det barn, de

møder. De skal ikke behandle barnet, som de gerne selv ville være behandlet.

»Den professionelle pædagog skal lære at forholde sig gennem teorier og analyser og ikke ud fra, hvad man selv synes og hvad jeg selv kunne have brugt som barn. Derfor bruger jeg også meget tid på at tale med de studerende om, hvad de selv har oplevet i opvæksten og i livet. Vi møder også en del som må stoppe eller skifte specialisering, fordi det kommer for tæt på dem selv. Har en pædagogstuderende for eksempel selv oplevet misbrug eller er vokset op i en misbrugsfamilie, er der mange, som gerne selv vil arbejde med det område. De vil gerne hjælpe andre. Men ofte anbefaler vi dem, at de begynder i normalområdet, for at lære at benytte de pædagogiske teorier og analyser.«

DET SIGER DE STUDERENDE:

"Hvis det ikke havde været for Fjola, så var jeg ret sikkert droppet ud af uddannelsen. Det, at jeg lige skal ind og hilse på Fjola, er med til at få mig op om morgenen og komme afsted i skole."

"Jeg var rigtig nervøs, da jeg skulle til eksamen i forbindelse med min praktik, men så var jeg lige inde og sige hej til Fjola."

- Gjorde det dig mere roligt?

"Ja, og jeg bestod min eksamen og var bagefter herinde og takke Fjola."

Citaterne stammer fra TV-Syds udsendelse om vejlederhunden Fjola.

MUNKEGÅRDEN

VI STØTTER VED HVERT TRIN OP AD STIGEN

Uddannelses-, beskæftigelses- og botilbud til unge med særlige behov

Munkegården er en helhedsorienteret socialpædagogisk institution placeret midt i Danmark. **Linjeværksteder: Træ; Køkken; Orangeri med heste; Landbrug; og Motor- & Metal.**

- STU (Lov 564)
- Særligt tilrettelagte beskæftigelsestilbud (LAB §32)
- Bo-del med botræning (SEL §107)
- Kollegieboliger til unge, der kan klare sig i egen bolig
- Beskyttet beskæftigelse (SEL §103)
- Aktivitets- og samværstilbud (SEL §104)
- Socialpædagogisk Støtte (SEL §85)
- Ressourceforløb

Scan koden og se film om vores linjeværksteder
www.munkegaarden.dk

kontor@munkegaarden.dk | tlf. 6444 1383

TEKST //

BO KLINDT POULSEN

Vejlederens faste klummepanel består af:

Bo Klindt Poulsen, lektor i vejledning på Professionshøjskolen VIA UC.*Svend Broholm*, uddannelsessekretær i 3F Odense.*Kristina Mariager-Anderson*, lektor vd Aarhus Universitet, Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU)*Hanne Fischer*, formand for Direktør- og rektorkollegiet for FGU.

Den politiske vejledning

Kan vejledningen løse samfundspolitiske problemstillinger?

Det spørgsmål blev jeg bedt om at besvare i et oplæg på det årlige Uddannelsesmøde i Strategisk Uddannelsesforum Nordsjælland. Her var gode kræfter i de nordsjællandske kommuner samlet: politikere, forvaltningsfolk, ledere fra uddannelsesinstitutioner og en lang række vejledere og vejledningsledere. Temaet for Uddannelsesmødet var netop en stor, nogen vil sige alvorlig, andre alarmerende, politisk problemstilling: rekruttering til velfærdsuddannelserne. Som det vil være de fleste læsere af dette blad smerteligt bevidst er ansøgtallene til de centrale velfærdsuddannelser raslet ned over de seneste mange år, og i år kan vi allerede se, at ansøgtallene til kvote 2 på store uddannelser som sygeplejerske, lærer og pædagog ligger langt under tidligere år.

Den slags benhård virkelighed, konkrete ansøgningsstal sort på hvidt, kalder naturligt på politisk opmærksomhed og politisk handling. Alt, alt for sent, vil nogen mene. Stefan Hermann, rektor på Københavns Professionshøjskole og en central stemme i denne debat, som også deltog i Uddannelsesmødet, har kaldt udviklingen for en trafikulykke i slowmotion. Vi har kunnet se harmonikasammenstødet udfolde sig, ikke pludseligt, men konsekvent og kontinuerligt over de seneste mange år.

Som så ofte før er vejledningen et af de steder, man politisk kigger hen for at finde løsninger. Vejledningen skal være bedre til at vejlede unge til velfærdsuddannelserne, hedder det. Sammen med skolen og ungdomsuddannelserne skal vejledningen hjælpe med et mere professionsrettet blik på uddannelse og arbejdsmarkedet for de unge.

Vi har hørt rumlen før: de seneste år har det været erhvervsuddannelser, bredt set, som vejledningen skulle gøre mere for at få unge til at vælge. Før det var der et stærkt politisk fokus på STEM-uddannelser. Og efter professionsud-

dannelserne skal der nok komme flere samfundspolitiske problemstillinger, som vejledningen kan ansvarliggøres for at bidrage med at løse.

Vejledning på politiske præmisser

Det er ikke fordi, det ikke er et legitimt spørgsmål eller en legitim forventning. Vejledning i Danmark, lige som i de fleste europæiske velfærdsstater, er grundlæggende politisk. Det er det fordi vi i de fleste lande og særligt i Norden har valgt, at uddannelses- og erhvervsvejledning, særligt for unge, skal være en del af velfærdsstatens hjælpende hånd. Det betyder, at beslutningen om at tilbyde vejledning er politisk, finansieringen er politisk og rammerne, dvs. love, bekendtgørelser, prioriteter, mv. er politisk definerede. Sådan er det. Og sådan har vejledning for unge været indrettet i Danmark i mange år.

Men vejledningen er også politisk af en anden grund, som den engelske vejledningsforsker Tony Watts fortæller os. Han ser vejledning som en grundlæggende politisk proces, fordi den fungerer i krydsfeltet mellem individ og samfund, mellem selv og mulighed og mellem håb og realisme. Vejledningen er politisk af natur, fordi den forholder sig til tildelingen af muligheder i livet, og den må stille sig det grundlæggende spørgsmål om den med sin praksis er med til at reproducere den måde, muligheder i livet bliver fordelt på, eller om den forsøger at ændre den måde muligheder i livet bliver fordelt på. Vejledningen som organisation og vejlederen som professionel må altså tage dette politiske valg på sig, siger Watts.

I Danmark har vejledningens forhold til de samfundspolitiske dagsordner ændret sig over de sidste 20 år. Som nævnt har det politiske fokus på vejledningens opgave ændret sig løbende: flere studerende på STEM, flere elever

på EUD, flere på velfærdsuddannelserne, hurtigere i gang, hurtigere igennem. Hvis man har arbejdet som vejleder i en lidt længere periode, vil dette være velkendt. Men noget andet har også ændret sig i de politiske forventninger. Før den banebrydende vejledningslov i 2003, som skabte bl.a. UU og Studievalg, var vejledningslove først og fremmest ramme-love, de var få, holdt i mange år og var i høj grad reaktive. Lidt populært sagt var tilgangen, at man reagerede politisk på eksisterende praksisser. Man så fx i 1970'erne hvordan eksperimenter med skolevejlederordninger var en succes flere steder, ikke mindst i Gladsaxe, og så sagde man: det ser spændende ud, det gør vi til lov.

Politiske mål

Fra og med vejledningsloven i 2003 blev det grundlæggende styringsparadigme for vejledning et andet. Man kan på mange måder sige, at det først er med 2003-loven, at vejledningen fødes som styringspraksis politisk – at man på et politisk niveau for alvor blev opmærksom på vejledningens styringsmæssige potentiale i forhold til at leve op til centrale samfundsmæssige målsætninger. På den måde gik forholdet mellem vejledning og det politiske niveau fra at være reaktiv til at blive foreskrivende. Der blev (og bliver i dag) politisk defineret målsætninger, som vejledningen gennem institutioner og strukturer blev ansvarliggjorte for at føre ud i livet. Og disse målsætninger har afspejlet sig i mange forskellige struktur- og lovændringer – mange, mange flere end før 2003. Som identifikationen af de samfundsmæssige problemstillinger skifter, skifter de dagsordner og det lovgrundlag, som vejledningen og dens aktører ansvarliggøres for.

Nå, men hvad svarede jeg så på spørgsmålet på Uddannelsesrådet i Hillerød? Kan vejledningen løse samfundspolitiske problemstillinger?

Som den godt skolede forsker og underviser jeg er, svarede jeg, at svaret er komplekst og kan nok ikke besvares med et entydigt ja eller nej. Når det drejer sig om svære og langvarige samfundsspørgsmål med store konsekvenser som den stærkt faldende tilgang til velfærdsuddannelserne (og til eud, for den sags skyld) er der ikke et enkelt svar eller et enkelt greb at gøre sig, hverken i den politiske målsætning og målstyring eller i den vejledningsfaglige praksis.

Men risikoen er, at vejledningen og vejlederne (og for den sags skyld selvfølgelig også uddannelserne og lærerne) kan blive bebrejdet, hvis ikke de samfundspolitiske problemstillinger løses eller opleves forsøgt løst. Også selvom det faktisk ikke er muligt – eller realistisk – for vejledningen at løse dem.

Bøj ikke nakken

Derfor er det vigtigt, at vejledningen og vejlederne ikke blot bøjer nakken og lader sig ansvarliggøre for opgaven, velvidende at det ikke er sådan bare lige at løse det. Vejledningen kan ikke i sig selv løse store samfundspolitiske udfordringer (og det er en grundlæggende forkert forventning at have, men det må være temaet for en anden klumme, nu er der her jo, de politiske forventninger). Men vejledningen og vejlederne kan have betydning for, hvordan vi forstår problemet og arbejder med problemet. Det kan de ved at insistere på at blive hørt. Ved at insistere på at give deres viden, deres erfaringer og deres perspektiver tilbage 'opad' mod det politiske niveau. Gennem ledere, forvaltning, lokalpolitikere, embedsmænd i ministerier, nationale politikere. Ved at sikre et fagligt tilbageløb i den løbende genbeskrivelse af samfundsproblemerne i den offentlige debat. Det er ikke sikkert, at de politiske målsætninger og forståelser af problemet og vejledningens ansvar ændres. Det kan tage lang tid og være drøjt. Men når vejledningen er politisk og indvævet i de politiske dagsordner, så er det et vigtigt ansvar at tage på sig, også selvom det kan føles formålsløst og svært at trænge igennem. Når vejledning er en politisk proces, er det vigtigt at være med til at tilbyde alternative politiske måder at forstå og fortolke problemer og handlinger på i det offentlige rum.

Så nej, vejledning kan ikke i sig selv løse samfundsmæssige problemstillinger af systemisk karakter. Men vejledningen og vejlederne kan hjælpe med at genbeskrive problemstillingerne med deres faglige viden og erfaring. Genbeskrive, så vi får så nuancerede forståelser af de store samfundsproblemer som muligt og forhåbentlig sammen kan finde på endnu bedre løsninger. Dét ansvar har vejledningen.

Nyt initiativ skal skabe alternative veje for unges trivsel

Den voldsomme stigning i antallet af unge, der oplever stress, angst og ensomhed kalder på et grundlæggende skift i de eksisterende rammer for mental trivsel. Et nyt samarbejde mellem ROCKWOOL Fondens Interventionsenhed og Dansk Design Center skal udforske, hvordan vi sammen kan styrke trivslen blandt unge.

Med lanceringen af initiativet "Tænk, hvis vi", vil ROCKWOOL Fondens Interventionsenhed og Dansk Design Center udforske nye tilgange til at styrke unges mentale trivsel, som ikke rummes af de systemer, vi kender i dag. Grundtanken bag projektet er at aktivere den eksisterende viden og bringe aktørerne på området sammen med de unge selv i en række workshops for at skabe alternative scenarier for fremtiden.

Lea Miriam Fick Køhn, Programchef for Børns Læring og Trivsel:

»I ROCKWOOL Fondens Interventionsenhed har vi identificeret fire cen-

trale skift, som kan skabe nye rammer for, hvordan velfærdssystemer arbejder med at løse udfordringer med unges mentale helbred i dag. Vi er blandt andet nysgerrige på, hvad der sker, hvis mental trivsel bliver et fælles ansvar og ikke lagt over på den enkelte. Hvad det muliggør, hvis vi går fra at tale om mental sundhed til mental trivsel, hvis vi bevæger os fra et fokus på at diagnosticere og behandle symptomer på mistrivsel til at skabe bedre rammer for trivsel i børns og unges hverdag. Fremtidsscenerierne i 'Tænk, hvis vi' skal give os et fælles billede af de konkrete initiativer, der kan udvikles og afprøves for at undersøge, om vi rent faktisk ad den vej kan styrke trivslen for børn og unge.«

Mange ramt af mistrivsel

Ifølge Sundhedsstyrelsens Nationale Sundhedsprofil for 2021 oplever hver tredje kvinde og hver femte mand i alderen 16-24 år mistrivsel og tegn på

stress, angst og ensomhed. Mistrivsel i ungdommen trækker tråde langt ind i voksenlivet. Trods den viden faren vi stadig vild i de eksisterende rammer, mener leder for Social Innovation i Dansk Design Center Sara Gry Striegler.

»Der findes rigtig meget viden og forskning om unges mistrivsel. Men vi må konstatere, at de nuværende årsagsforklaringer og løsningsmodeller ikke har gjort en markant forskel i de unges virkelighed. Dette kan vi ikke ændre på en måned eller et år, men vi er nødt til at forestille os konkrete alternative scenarier for, hvordan en tilværelse for et ungt menneske i trivsel kan se ud, før vi kan skabe reel forandring. Ved at bruge vores kollektive forestillings-evne kan vi stille os et helt andet sted.«

Det nye initiativ skal munde ud i konkrete løsninger til en alternativ fremtid.

Giv a-kasserne metodefrihed og ansvar

Drop den nidkære overvågning af de dagpengeforsikrede ledige, lad a-kasserne overtage beskæftigelsesindsatsen og giv dem metodefrihed til at tilrettelægge forløbet målrettet den enkeltes behov. Sådan lyder opfordringen fra Karsten Mølgaard Jensen, administrerende direktør i fagforeningen Ase, efter en omfattende analyse af 28.000 ledighedsforløb i den tværfaglige a-kasse har vist, at syv ud af ti dagpengeforsikrede ledige som udgangspunkt er selvkørende under hele ledighedsforløbet. De lever op til alle lovmæssige proceskrav og formår at finde job stort set uden at bruge beskæftigelsesindsatsen.

»De forsikrede er hverken dovne eller kræsne, men finder i stor stil selv nyt job. Resultaterne peger på et stort milliardpotentiale for samfundet i reducerede omkostninger til beskæftigelsesindsatsen. Men det kræver, at politikerne stopper med at spille ressourcer på de selvkørende ledige, giver a-kasserne metodefrihed i opgaveløsningen og indfører mulighed for digitale kontaktforløb i ledighedsperioden,« siger Karsten Mølgaard Jensen.

Han mener, at virkeligheden står i skærende kontrast til det fremherskende grundsyn i den standardiserede danske beskæftigelsesindsats,

der årligt koster 13 milliarder kroner, og suverænt er verdens dyreste ifølge både OECD og Finansministeriet. Den bygger på et grundsyn om, at de ledige ikke vil i job og derfor skal leve op til en masse proceskrav herunder også en lang række fastlagte møder både i a-kasse og jobcenter, pointerer han.

ASE har beregnet et estimat, der tyder på, at jobcentrene kunne reduceres med 3000 ansatte og spare samfundet for 1,25 milliarder kroner, hvis a-kasserne overtager opgaven og hvis man lod være med at bruge penge på de ledige, som selv finder job.

Vi har hjertet med – og giver aldrig op!

Kender du en ung,
der er tæt på at falde
fra en uddannelse?

Holdstart

Efterår 19 uger
(start august)

Forår 23 uger
(start januar)

HESTE

E-SPORT

HÅNDVÆRK

9. KLASSES PRØVER

“HURTIG I JOB”

TEKST //

3 X R GÆSTEANMELDER: **KAREN LINTNER**

Karen Lintner har lånt anmelderpladsen fra 3xR i dette nummer: Karen Lintner er karrierekonsulent og -vejleder ved Faculty of Arts på Aarhus Universitet. For de nysgerrige kan man se hendes karrierevej på [linkedin.com/in/karen-lintner-artskarriere/](https://www.linkedin.com/in/karen-lintner-artskarriere/) - det kan afsløres at teaterelementet i denne anmeldelse var et væsentlig element ift. at invitere Karen som gæsteanmelder.

En kærkommen tænkepause

Anmeldelse af "Karriere" af Rie Thomsen, både bogen fra serien 'Tænkepauser – viden til hverdagen' og Tænkepauser LIVE

I meget tæt på 10 år har Aarhus Universitet udgivet flere tænkepauser, hvor forskere får mulighed for at formidle deres viden i øjenhøjde, så de fleste kan være med. "Det er små bøger med store tanker", som forlaget selv formulerer det.

I april 2022 udkom Rie Thomsens tænkepause om "Karriere". Og det er store tanker – og ikke mindst et STORT emne – at skulle nedfælde på 60 sider i pamflet størrelse.

Afledt af tænkepause bøgerne har Sebastian Dorset, der nok egentlig mest er kendt som komiker, taget formatet til scenen, hvor han engagerer en skuespiller og instruktør, der får to dage til at læse og fortolke tænkepausen om til en monolog. Efter monologen inviterer Sebastian Dorset forfatteren til tænkepausen på scenen til en dialog om emnet. Et vellykket koncept, der hjælper de mange gode og til tider komplicerede emner udover scenekanten. Man kan sige, at der er tale om en hybrid mellem forskningsformidling, teaterforestilling, talkshow og debat. Bravo for det koncept.

Som first movers kom tænkepause "Karriere" denne gang på turné tre dage i rap på Nørrebro Teater, Odense

Teater og Aarhus Teater. At turnere på den måde er nok en lidt særlig disciplin, som kan kræve en skuespillers kundskaber at håndtere. Det vender jeg tilbage til.

Anonyme Arbejdsafhængige

Denne anmeldelse starter der – med Live-udgaven af bogen. Jeg følte mig i godt selskab, da forestillingen spillede på Aarhus Teater den 6. april. Udover mange vejleder- og karrierekollegaer fra det jyske vejlederland, så mødte jeg nemlig Anders – legemliggjort af skuespiller og forfatter Johannes Lilleøre. Anders var mødt op i AA – Anonyme Arbejdsafhængige – for at ja – tale om hans arbejdsafhængighed, der ligesom andre former for narkomani næsten havde været ved at tage livet af ham. Mens han venter på de andre og en vis Rie Thomsen, der skal deltage i mødet, fortæller han os publikum med et meget insisterende blik om, hvordan han har forstået og levet sin karriere ind til nu. Det er hverdagsforståelsen af karriere, han præsenterer os for – altså den med stigen, konkurrencen og det lineære forløb. Det skriver jeg selvfølgelig helt indforstået, fordi jeg tænker, at de fleste vejledere godt kender til den

karriereforståelse og dermed også til det store dilemma, der kan opstå, når vi bringer karriere på bordet overfor vejledningsøgende. Netop, at vi har at gøre med et begreb, som forstås af den brede befolkning på én måde – men egentlig faktisk kan være noget helt andet. Lidt ligesom en bjørnetjeneste, der bare føler sig misforstået.

Anders fortæller, hvordan han i sit job i et reklamebureau har gjort alt for at stige i graderne – sagt ja til alt, fordi han tænkte, at det er jo det man skal, hvis man vil til tops. Og hans drøm var at stige i graderne. Han er blevet kløgere. For pludseligt sagde hans krop stop og lå bare der og kunne ingenting. Anders er ramt af stress. Men stressen fører ham så til AA og han begynder at interessere sig for, hvorfor han måske er endt der og læser selvfølgelig op på emnet omkring arbejdsafhængighed – og altså en forståelse af karriere.

Skriv drømmene med blyant

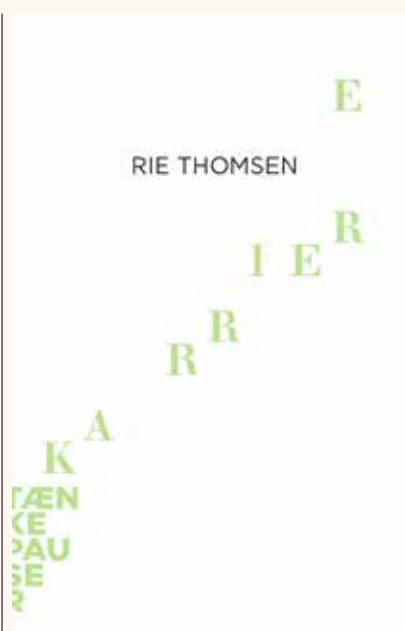
Han har hørt om professoren på Stanford University, der i 2009 siger "Never follow your dreams" to gange for at understrege sin pointe. Samme professor, der siger, at man skal skrive sine drømme med blyant. Der refereres med

andre ord til Krumboltz og begrebet planned happenstance eksemplificeret i hvordan vi selv vælger at læse en bestemt uddannelse – og bliver vi optaget, så vælger vi selv at flytte til byen, vi vælger selv at stille os i køen til kantine. Men hvem du møder i køen og hvad det kan afstedkomme, det kan vi ikke styre selv. Og det er her mulighedsrummene opstår.

Overstående eksempel er taget direkte fra bogen "Karriere". Og det er der flere af tekstbidderne i monologen der er. Og efter at have læst bogen, så giver det god mening, at Johannes Lilleøre har citeret direkte fra bogen. Rie Thomsen formidler nemlig emnet i form af anekdotiske fortællinger med eksempler fra eget liv eller mennesker hun har mødt og dermed også i et sprog, der let lader sig omsætte til en monolog.

Johannes Lilleøre inddrager dog også egen biografi og lader karakteren Anders fortælle om den samtale han har haft med sin far, der bor i Harboø, og har arbejdet på kemi-fabrik hele livet. Hvordan faderen ikke har haft de samme komplekse tanker omkring sin egen karriere, men bare gik på arbejdet – fordi det skulle man jo – sagt med meget stærk vestjysk accent. Det understreger ligeledes bogens dramaturgiske islæt. At der er teorier og praksisser, der benyttes igennem vores liv og karriere – eller som Thomsen skriver med udgangspunkt i neurologi – vores livskarriere. Netop at karriere også ændrer sig igennem vores liv "som et individuelt byggeprojekt" – og har forskellig betydning for os – alt afhængig af hvor vi er i livet og måske også hvor vi bor. Således kommer Thomsen både omkring unges valg af uddannelse og forældregenerationens fastbrændthed i karrieren. I monologen eksemplificeres det særligt via "The Great Resignation", som opstod i slipstrømmen på pandemien.

Anders bryder sin monolog og spørger publikum om der er nogen som har lyst til at holde en pause i arbejdslivet, hvortil mange af tilhørerne rækker hånden op. Og han fanger én – en karrierevejleder af profession og udfordrer hende på at gøre det – sige op, holde en pause, gøre noget andet. "Er du klar på at gå ind til din chef i morgen og sige op?" spørger Anders. Der bliver svaret prompte "nej". Og hermed understøttes hele pointen omkring det sagte og det gjorte. Vi kan sige rigtig meget omkring karriere, karrierelæring, planned

"Jeg tror, at alle kan have gavn af at spørge sig selv: 'Hvad er det for et liv, jeg gerne vil leve de næste fem år, og hvordan skal mit arbejdsliv passe ind i det?' De beslutninger, du træffer i dit arbejdsliv, skal understøtte den tilværelse, du ønsker – ikke den anden vej rundt. I denne Tænkepause forsøger jeg at inspirere til, at vi tager magten over egen karriere."

Forfatter Rie Thomsen,
professor i karrierelæring.
Tænkepausen Karriere er på 60 sider.
Pris 49,95.

happenstance, karrierepauser, livskarrierer osv. Men spørgsmålet er hvordan vi rent faktisk handler på det.

Tid

Det sidste blev også omdrejningspunktet for den efterfølgende dialog mellem Sebastian Dorset og Rie Thomsen – med publikum som bidragsydere til spørgsmålene. Det er i dette moment man godt kan mærke, at Tænkepausen har været på turné. Og hvor en professionel skuespiller som Johannes Lilleøre er trænet i gentagelsen, så er det måske sværere at finde samme gejt frem i en interviewformet dialog mellem Dorset og Thomsen. De gør det nu godt og der er særligt et element, som træder frem, som ikke er lige så tydeligt i bogen. Nemlig tid.

Via publikums spørgsmål og kommentarer om UPV, om sygeplejerske-studerendes manglende evne til at "tænke selv" og handle, fremmanes dette element, som værende ret centralt for, hvad der mangler i vores karrierer. Tid mellem en vejledningssøgende og vejleder, tid til at modnes (og ikke ræse igennem uddannelsessystemet), tid til at lære. Det var ét af de elementer, som er underliggende i bogen, men som blev helt tydeligt i dialogen og live-udgaven.

Det var en sand fornøjelse at opleve Johannes Lilleøres formidling af Rie Thomsens velskrevne tænkepause. Hvis bare man kunne engagere ham hver gang, man gerne vil forklare studerende på universitet og andre steder om karriere. Heldigvis kan jeg nu henvise dem til "Karriere" i et læsevenligt lommeformat – og kun opfordre alle til at læse den. Jeg tænker også det er den oplagte studenter- og svendegave, så de kan få flere nuancer på karriere-begrebet og måske endda hente et redskab eller to fra bogen.

>> Vi kan sige rigtig meget omkring karriere, karrierelæring, planned happenstance, karrierepauser, livskarrierer osv. Men spørgsmålet er hvordan vi rent faktisk handler på det.

TEKST //

CHRISTINA RATH

MEDLEM AF BESTYRELSEN I DANMARKS VEJLEDERFORENING

Jeg vandede de andres planter men glemte mig egen

For 3 år startede jeg som vejleder i et stort varetægtsfængsel. Mit udgangspunkt er, og skulle også være i fængslet, at møde de vejledte med respekt og en opfattelse af, at de er voksne myndige mennesker, selv om de sidder bag en låst dør.

Men gad vide hvordan de ville møde mig?

De går de fleste i møde med imødekommenhed. De deler tillidsfuldt deres historier og tanker med mig. Det er tankevækkende, da der er tale om pressede, stressede og chokerede mennesker. Dertil kommer, at mange kæmper med komplekse psykiske og sociale udfordringer.

Uddannelsesmæssigt er der også udfordringer. For en dels vedkommende er folkeskolen forladt tidligt, af og til allerede i 4.-5. klasse.

En del er på overførselsindkomster uden for fængslet. Ellers har de typisk erfaringer med ufaglærte jobs fx nedriver, transport og stillads. Mange drømmer om at blive selvstændige. Nogle har forsøgt sig med det. Begrundelsen er, at de "har det svært med chefer".

I forbindelse med ønsket om at være egen chef får jeg fortællinger, der handler om at have svært ved at indgå i fællesskaber og forstå det at være en del af noget større. Hertil kommer problemer med, at se tingene fra andres side. En lille øvelse, som at tegne tallet 6 fra min vinkel og spørge hvad de ser, giver dem ofte en aha-oplevelse.

Fortællinger om opvækst, hvor forældre og myndigheder har svigtet big time, om opholdssteder med overgreb og om hvordan de fik kontakt med stoffer får jeg. Også det at komme fra en almindelig familie og blive kriminel, om mange skoleskift, om ADHD, PTSD og angst er med i kalejdoskopet af fortællingerne.

For førstegangssindsatte fylder chokket over at være flået op med rode og blive låst ind i en lille celle. Af og til er de oven i købet blevet anholdt dramatisk på deres job eller uddannelse.

For de erfarne kriminelle kan indsættelsen være en pause fra en stresset tilværelse. Mens andre kæmper for at få et almindeligt liv og føler sig modarbejdet af bl.a. myndighederne.

Så er der de hjælpsomme mennesker, som kan blive udnyttet, fordi ikke kan gennemskue, hvad de bliver lokket ud i.

Der er også de impulsive, som atter en gang gør noget de fortryder og er kedede af det. De drømmer om et andet liv, men kan faktisk ikke.

Der er hashesælgerne, som synes de hjælper andre mennesker og derfor kommer til at opfatte deres "erhverv" som normalt.

Jeg får historier om lykken ved at tjene mange penge på kort tid. Om grådighed og materialisme. Bagsiden er ofte, at de pludselig skylder mange penge og er jaget vildt.

Spænding og action er også en værdi som en kriminel karriere kan give. For nogle af de erfarne kriminelle begynder det at blive mindre vigtigt, da de er ved at blive træt af at være i fængsel. Det er "spild af liv".

Vi er alle tryk i det miljø vi kender, også selv om det er utrygt kriminel miljø.

At skulle begå sig i et ikke-kriminel miljø kræver stor motivation og mange kræfter. Det tager tid at lære nye vaner og det må ske med "små sikre skridt- og sejre".

Jeg har stor respekt for den tillid og åbenhed jeg møder. Jeg oplever gråd, ser smukke breve til deres familie og sågar digte og sange. Der gemmer sig således også kunstnerisk talent blandt de indsatte, herunder også evner til at fortælle i billeder. Fx ham der sagde "jeg vandede alle de andres planter, men glemte min egen".

>> Jeg får historier om lykken ved at tjene mange penge på kort tid. Om grådighed og materialisme. Bagsiden er ofte, at de pludselig skylder mange penge og er jaget vildt.

DET ER GODT AT VÆRE I TVIVL

friefagskoler.dk
Faglighed i praksis

Frie Fagskoler er
erhvervsrettede og
virkelighedsnære kostskoler
for unge med praktiskfaglige
interesser.

PRØV FØR DU VÆLGER

Eleven kan vælge en af følgende faglinjer på forskellige niveauer:
Håndværk • Gamedesign • Design • Sundhed, omsorg, pædagogik
• Event • Turisme • Gastronomi • Hest • Landbrug

Erhvervslinje

Når en praktikplads og faglig interesse er vigtig for at komme i mål
og videre på EUD eller EUX

10. klasse

Når der lige behøves et boost i en anderledes praktisk og kreativ
10. klasse inden gymnasiet eller en erhvervsuddannelse/EUX

Akademilinjje

Når et fag skal nørdes igennem på højt niveau og i mange timer
– og at bestå en optagelsesprøve er næste trin mod uddannelse

Joblinje

Når der er særlige behov, som skal tilgodeses, og målet er
at blive klar til et ufaglært job

Mulighed for mentorordning fra 16 år
og enkeltfag i dansk og matematik

